

Juryverslag FORMAT 2020

FORMAT is het begeleidingstraject van Z33 voor de nieuwe beloftevolle lichter op vlak van design en architectuur. Elk jaar krijgt een selectie ontwerpers de kans om hun artistieke praktijk te verdiepen en samen kennis en netwerken te delen. Na een jaar intensieve begeleiding is er een groepstentoonstelling waar alle ontwerpen samenkomen. In dit leerproces zijn tijd en ruimte essentieel om grenzen en onconventionele pistes op te zoeken. Z33 is die vrijhaven waar experiment, leren en falen samenkomt.

In totaal ontving Z33 78 voorstellen in reactie op de open call voor FORMAT. De voorstellen werden beoordeeld door een jury bestaand uit Véronique Closon (Wallonië Design), Roel De Ridder (Architectuurwijzer), Janneke Janssen (laureaat FORMAT 2019), Petrus Kemme (VAi), Bie Luysaert (Flanders DC), Tim Roerig (Z33) en Myriam Vanheusden (MIA-H) en Heleen Van Loon (Z33). De jury selecteerde twaalf kandidaten voor een persoonlijk gesprek waarin ze hun visie en ambitie mochten toelichten aan Tim Roerig en Heleen Van Loon van Z33. Zij kozen uiteindelijk acht laureaten, waaronder twee ontwerpersduo's. Doorslaggevend voor de keuze waren de hoge kwaliteit van de gekozen voorstellen en de complementaire achtergronden van de laureaten, die intensief zullen samenwerken in aanloop naar de tentoonstelling FORMAT 2020.

De geselecteerde ontwerpers en architecten zijn Colette Aliman & Lauriane Heim (Design Academy Eindhoven), Pauline Augustoni & Satomi Minoshima (Design Academy Eindhoven), Rachel Hansoul (PXL-MAD School of Arts), Oksana Savchuk (KU Leuven), Heleen Sintobin (Royal College of Art) en Irene Stracuzzi (Design Academy Eindhoven). De grafische identiteit van FORMAT 2020 zal worden ontwikkeld door Jore Dierckx (LUCA School of Arts) en de tentoonstellingsteksten zullen worden verzorgd door designcriticus Josh Plough (Design Academy Eindhoven). De laureaten overtuigden de jury met hun originele voorstellen, sterke portfolio's en duidelijke visie op hoe deelname aan FORMAT 2020 zal bijdragen aan hun artistieke groei.

In thematisch opzicht delen de laureaten een interesse in maatschappelijke kwesties. Met hun voorstellen vragen ze aandacht voor o.a. sociale huisvesting en de inrichting van de publieke ruimte, alledaags racisme en culturele uitwisseling en duurzame alternatieven voor de uitputting van natuurlijke grondstoffen. De laureaten benaderen deze thema's op zeer uiteenlopende wijzen, door middel van eeuwenoude ambachten of juist met behulp van digitale technieken—of een combinatie van beide. Hun doel is om de samenleving een spiegel voor te houden: het stellen van kritische vragen is belangrijker dan het bieden van concrete oplossingen. In dit opzicht behoren de laureaten tot een nieuwe generatie ontwerpers die sceptisch is over de mogelijkheid om maatschappelijke problemen op te lossen met technische innovaties. In plaats daarvan proberen ze sociale verandering teweeg te brengen door het publiek te betrekken bij urgente kwesties. Hiermee sluiten ze aan bij het streven van Z33 om een seismograaf te zijn voor wat er leeft in de samenleving.

Vier open calls

Dit jaar konden de kandidaten voor het eerst reageren op vier verschillende open calls. Waar het reguliere traject van FORMAT gericht is op de ontwikkeling van individuele projecten, konden ontwerpers zich ook aanmelden voor de grafische vormgeving en scenografie van de tentoonstelling. Daarnaast was er ook een oproep voor een designcriticus die gedurende het traject in dialoog gaat met de ontwerpers en vervolgens de tentoonstellingsteksten schrijft.

Opvallend was dat sommige kandidaten reageerden op meerdere open calls. Dit werd positief ontvangen door de jury mits de ingezonden voorstellen inhoudelijk verschilden. In het beste geval toonden de verschillende voorstellen de veelzijdigheid van een ontwerper; in mindere gevallen meldden kandidaten zich aan in een tweede categorie die niet past bij hun portfolio. Dit laatste werd door de meeste juryleden opgevat als een gebrek aan zelfkennis, terwijl ze

zochten naar ontwerpers met een uitgesproken visie op hun eigen werk. In de categorieën grafische vormgeving en designkritiek gaf de jury de voorkeur aan kandidaten met een duidelijk eigen handschrift die tevens graag samenwerken met andere ontwerpers. In plaats van een scenograaf koos de jury een extra laureaat voor het reguliere traject van FORMAT. Deze keuze werd gemaakt op basis van de kwaliteit van de voorstellen en vanuit de overtuiging dat de geselecteerde laureaten het beste passen bij het traject van FORMAT.

Visionair en dynamisch

De laureaten in de categorie design en architectuur overtuigden de jury vooral met hun urgente en originele ideeën, maar ook met portfolio's waaruit blijkt dat ze hun ambitieuze voorstellen kunnen verwezenlijken. De jury oordeelde positief over plannen die passen bij de portfolio's van de kandidaten. Dit betekent echter niet dat kandidaten ruime ervaring moeten hebben of geen nieuwe richting mogen inslaan—integendeel zelfs: het doel van FORMAT is om artistieke groei te bevorderen. Daarom vond de jury het belangrijk om te begrijpen hoe een volgende stap aansluit op de artistieke voorgeschiedenis van een ontwerper. Indien kandidaten een duidelijke visie hebben op hun eigen ontwikkeling is dat bovendien een teken van artistieke volwassenheid.

Bij de keuze van de laureaten werd ook rekening gehouden met de groepsdynamiek. De jury zocht naar kandidaten met verschillende achtergronden die hun kennis willen delen met andere deelnemers en het publiek. Op deze manier kunnen de laureaten elkaar helpen om nieuwe stappen te zetten, bijvoorbeeld door het uitwisselen van technieken en inspiratiebronnen. Daarnaast zullen de deelnemers worden gecoacht door een of meerdere mentors. Dit kunnen ontwerpers of architecten zijn maar ook journalisten of wetenschappers met diepgaande kennis over de interesses van de laureaten. Door uitwisseling tussen disciplines te bevorderen wil FORMAT 2020 ontwerpers aanmoedigen om hun grenzen te verleggen. Dit vanuit de overtuiging dat de maatschappelijke uitdagingen van de toekomst vragen om brede samenwerkingen en creatieve ideeën. De jury heeft er het volste vertrouwen in dat de laureaten hieraan een belangrijke bijdrage zullen leveren.

Tim Roerig, curator Z33